

ALFREDO ALDAI

J. A. BELLOCH, PRESIDENT DE L'AUDIÈNCIA PROVINCIAL DE BILBAO

«Cal un pacte d'estat per a impulsar la justícia»

Juan Alberto Belloch, nou president de l'Audiència Provincial de Bilbao, està convençut que la justícia a l'estat espanyol només es pot arreglar de veritat amb un pacte d'estat social que propicie un canvi des de dins i que pose fi als interminables i successius pedaços.

Alberto García (Donosti)

Als trenta-vuit anys, aquest aragonès de pares Valencians és el magistrat més jove de l'estat en el seu càrrec i, això no obstant, té un llarg historial en una carrera judicial que s'ha destacat per la preocupació constant i el treball diari per democratitzar l'aparell judicial i fer que es respecten els drets humans.

—*¿Què fa un aragonès com vostè en un tribunal com aquest?*

—La veritat és que caldria dir un aragonès-valencià-barcelonès... L'explicació és que vinc d'una família de

judges, legisladors i notaris que, per raons de treball, va d'un lloc a un altre des del segle XVIII. A mi em va tocar nàixer a Aragó, vaig estudiar a Barcelona i, després d'algunes destinacions, vaig venir a Bilbao, on ja porte bastants anys. En la meua família no és senzill respondre a la pregunta: «¿d'on ets?», però sempre hem compartit la inquietud d'adaptar-nos al lloc on ens ha tocat viure.

Les reformes en matèria judicial dutes a terme recentment des del Ministeri presidit per Enrique Múgica, entre les quals destaca la creació d'un tribunal superior de justícia per al País Basc i d'unes Audiències provincials que as-

sumesquen les competències de les antigues Audiències territorials i s'ajusten més correctament a la configuració autonòmica de l'estat, constitueixen, a parer de Belloch, «un pas positiu, però molt curt encara. Jo crec que s'ha desapropiat una gran oportunitat perquè, si be és cert que s'ha creat l'òrgan, que més endavant es pot dotar de més funcions, al Tribunal Superior només arribarà un cas de cada mil quan podria aconseguir-se que al voltant d'un 80% dels casos acabaren en la comunitat autònoma, si se li hagueren donat competències per a entendre d'assumptes penals fins a dotze anys, per exemple, amb l'augment conse-

«Sense un acord global, la justícia continuarà sent una arma al servei d'interessos partidistes.»

güent d'eficàcia i estalvi de treball per al Suprem».

El model que defensa Juan Alberto Belloch és un altre ben diferent i que significaria l'existència de consells territorials del poder judicial, una espècie de delegació autonòmica del Consell General del Poder Judicial que, amb l'ampliació de competències i la corresponent reducció de les del Suprem, contribuiria a «trenar d'una vegada aquest centralisme judicial, això significa una paradoxa molt important, és a dir, que és l'únic dels poders de l'estat que encara no s'ha descentralitzat i ajustat a la configuració autonòmica de l'estat espanyol».

—¿I quan deixarà la justícia de ser aquest maldestre animal?

—La solució passa, abans d'augmentar els jutjats, per apartar l'element judicial d'alguns conflictes que, per la seua dimensió, no requereixen la capacitat tècnica d'un jutge i, per tant, poden ser perfectament dirimits per un jutge de pau, com hi ha per exemple a Anglaterra. Això restaria, sens dubte, un enorme volum de treball als tribunals i evitaria que els casos importants que necessiten un grau més alt de capacitat es perden en el laberint de la justícia.

No es tracta només d'un augment quantitatiu sinó de modificar la filosofia de resignació que hi ha al voltant de la justícia, un canvi que no pot venir modificat per un programa polític.

De fet, segons Juan Alberto Belloch, s'ha observat ja un canvi en aquest camp. «Els últims projectes legals són irreconciliables si se'n llegeixen els es-

borranys presentats en principi pel govern i els textos aprovats, cosa que és un elogi per al ministre Múgica, ja que es tracta de la primera vegada que un Ministeri assumeix que ha de recollir els plantejaments del Consell General del Poder Judicial, de les diverses associacions judicials i inclús els dels mitjans de comunicació. No és una qüestió de partit —afirma el magistrat—, sinó d'acceptar que el model d'estat democràtic requereix un poder judicial que funcione i existeix, perquè, d'altra banda, es produeix una ruptura del conjunt de les estructures».

«Ara bé, jo no sé amb quin ritme es desenvoluparà això. Em pense que continuarà amb el més senzill, és a dir, els avanços en el terreny pressupostari, però m'he de mostrar més pessimista davant la possibilitat que ens atrevim a fer un canvi de model qualitatiu, per tractar de trobar-ne un altre distint, més pròxim a l'anglosaxó, sense continuar apedaçant l'actual. Aquest canvi estructural només és factible amb un pacte social, perquè si no hi ha un acord global, la justícia continuarà sent una arma al servei d'interessos partidistes.»

—S'ha assenyalat en més d'una ocasió —i vostè també ho ha dit— la conveniència que els jutges naturals tinguin competències per a instruir sumaris i jutjar delictes tipificats de terrorisme. ¿Podria això tenir una repercussió directa a l'hora d'aconseguir la pacificació a Euskadi?

—Ja no estic tan segur que en el tema de la normalització dels aparells de l'estat siga un element especialment rellevant per a consecució de la pau. És

possible que tinga una incidència indirecta en la pacificació, però la veritat és que no crec que la repercussió siga decisiva. És, des del meu punt de vista, una mesura més de normalització i, per tant, positiva. Això no obstant, no m'atreviria a dir fins a quin punt i de quina manera.

—El fet és que a més d'aquesta permanència de la jurisdicció per a aquest tipus de delictes en mans de l'Audiència Nacional, la derogació de la legislació antiterrorista va ser criticada per amplis sectors, entre els quals caldria situar-lo, en considerar que, més que una derogació, s'havia produït un transvasament de les normes especials al dret comú.

—És cert, porte prop de nou anys insistint en aquest tema i arriba un moment en què et falla la força verbal, malgrat que la convicció intel·lectual es manté. No es pot tractar el fenomen terrorista sotmetent-lo a mesures excepcionals, perquè això contribueix a crear falsos pretextos i mecanismes de legitimació, més o menys susceptibles de ser creguts, però que, certament, recolzen en una base legal ja que, de fet, es contempla des d'una legislació especial. I això, no ho defense només jo, sinó també tots els jutges del País Basc, que si es planteja des d'una perspectiva científica portant-lo a les càtedres de Dret Penal de qualsevol Universitat, no hi hauria cap professor de Dret Processal o Penal que sostinguera la conveniència criminològica, legal o tècnica de la legislació especial. Es tracta, sens dubte, d'una evidència científica negada, al meu parer de manera errònia, per raons polítiques.

Belloch sustenta la seua postura en referència a altres casos de països on s'ha aplicat la legislació especial, com el que qualifica d'exemple prototípic en la República Federal Alemanya on «va substituir fins i tot després d'haver desaparegut el mateix fenomen terrorista urbà que originà la seua aplicació i, lluny d'aplicar-se als seus teòrics destinataris, es va estendre a comunistes, radicals, dissidents, fins a arribar, finalment, a l'extrem que, segons una sentència del Tribunal Suprem, per a ocupar un càrrec de funcionari era indispensable l'acatament íntim de consciència dels valors recollits per la Constitució alemanya».

A parer de Juan Alberto Belloch, en el cas de l'estat espanyol, «s'ha produït un relatiu fre en les normes excepcionals, com el que significa la reducció del termini de detenció de deu a cinc dies, però el cert és que, essencialment, els mecanismes d'especialitat subsisteixen». □